

Félidős tisztújítás az Európai Parlamentben – politikai átrendeződés az uniós intézmények között

Az e heti strasbourgi plenáris ülés során kerül sor a félidős tisztújításra az Európai Parlamentben. Az ötéves parlamenti ciklus elején és félidejében ugyanis a Parlament minden választott tisztségére (elnök, alelnökök, quæstorok, a bizottságok és küldöttségek elnökei és alelnökei) új képviselőket választanak. Az elnöki posztra várományos jelöltek: Roberta Metsola máltai képviselő, az Európai Néppárt jelöltje, a svéd Alice Bah Kuhnke a zöldektől, Kosma Zlotowski lengyel konzervatív és a spanyol Sira Rego a szélsőbaloldal részéről. A szavazás eredménye mindenképpen jelentős hatalmi átrendeződéshez vezet az intézményközi politikai szintéren.

Az Európai Parlament házszabálya¹ szerint az elnöki jelöltállításhoz egy frakció vagy legalább 36 képviselő szükséges. Az elnököt az érvényes szavazatok abszolút többségével, titkos szavazással választják meg. Az elnökválasztásra a járványügyi rendelkezésekre tekintettel a Parlament fennállása óta első alkalommal online távsvavazással kerül sor. Az online voksolásról szóló döntés érdekessége, hogy az elmúlt hónapokban a Parlament jogi szolgálata következetesen rögzítette, hogy a tisztújításra csak személyes részvétellel kerülhet sor a házszabály értelmében, majd az utolsó elnökségi ülésen az EP egészségügyi szolgálatának javaslatára határoztak másképp. Külön csavar, hogy az erről szóló ülést a nemrégiben elhunyt David Maria Sassoli elnök² helyett az ügyvivő elnöki tisztet betöltő alelnök, Roberta Metsola vezette, aki egyúttal a legesélyesebb elnökjelölt is.

A szavazás kedden reggel, a jelöltek rövid bemutatkozása után veszi majd kezdetét.³ Amennyiben az első körben nem születik végeredmény, vagyis egyik jelölt sem éri el 50% plusz egy szavazatot, a második és harmadik körben folytatódik a szavazás, ahol egyébként arra is lehetőség van, hogy a frakciók más jelöltet állítsanak. Amennyiben a harmadik körben sem sikerül megválasztani

¹ Európai Parlament: *Az Európai Parlament eljárási szabályzata* (2021. január).

² Navracsics Tibor: *Elhunyt David Sassoli. Ludovika.hu*, 2022. január 11.

³ European Parliament: *Agenda* (2022. január 17.).

az elnököt, az abban a fordulóban legtöbb szavazatot begyűjtő két jelölt között dől el a választás az utolsó, negyedik kör során. Szavazategyenlőség esetén az idősebb jelöltet tekintik megválasztottnak.

2009-ben a két legnagyobb frakció, az Európai Néppárt képviselőcsoportja és a szociáldemokraták, informális megállapodást kötött, miszerint az ötéves parlamenti ciklus egyik felében az egyikük, másik felében a másikuk töltheti be az elnöki pozíciót, egymás jelöltjeit tehát kölcsönösen megszavazzák. Ez a megállapodás természetesen jelentős nemtetszést váltott ki a többi pártból, így Graham Watson, a liberálisok akkori elnöke és a svéd Eva-Brott Svenson a szélsőbaloldali frakcióból egyaránt jelöltette magát⁴ az elnöki posztra a néppárti Jerzy Buzekkel szemben. A politikai alku szellemében Watson néhány jelentésvetői pozícióért cserébe vonta vissza jelölését, míg Svensont egyszerűen nem szavazták meg. A Parlament akkori összetétele lehetővé tette az ilyen egyszerű megoldásokat.

2017-ben, Martin Schulz mandátumának végén azonban már más volt a politikai helyzet. Az EPP–S&D-megállapodás ekkorra már a múlté volt, így sokkal kevésbé volt biztos, hogy a Néppárt jelöltje, Antonio Tajani veheti át az elnöki széket. Valamennyi párt jelöltet állított a tisztségre, Gianni Pittella (S&D, Olaszország), Guy Verhofstadt (ALDE, Belgium), Helga Stevens (ECR, Belgium), Eleonora Forenza (GUE/NGL, Olaszország), Jean Lambert (Greens/EFA, Egyesült Királyság) és Piernicola Pedicini (EFD, Olaszország) egyaránt indult a székért.⁵ Tajanit végül számos egyezség eredményeként a negyedik szavazási fordulóban választották csak meg, miután Verhofstadt visszalépett, és az ALDE támogatta az EPP jelöltjét. Ezzel vette kezdetét az EPP–ALDE közötti politikai egyezség időszaka, amely sokak szerint jelentős szerepet játszott a néppárt balratolódásában.

A jelenlegi helyzet még ennél is összetettebb. A szocialisták, a liberálisok, a zöld pártiak és a szélsőbal együttesen elégséges szavazatot tud leadni az abszolút többség biztosításához, az EPP pedig nem rendelkezik elég vokssal a biztos győzelemhez, sem csak a liberálisokkal, sem pedig csupán a szociáldemokratákkal együtt. A helyzetet nehezíti, hogy a többi párt továbbra is úgynevezett cordon sanitaire-t, tehát politikai karantént alkalmaz az Identitás és Demokrácia, sőt részben még az Európai Konzervatívok és Reformisták

⁴ Burson-Marsteller: [Buzek to Be Quizzed in Public Today on Parliament Presidency After Watson Pulls Out of Race](#). *Euractiv*, 2009. július 8.

⁵ VoteWatch Europe: [Who Is the Favourite to Become the Next President of the European Parliament?](#) (2016. december 15.).

Féldős tisztújítás az Európai Parlamentben...

pártjával szemben is. Velük tehát nem egyezkednek szavazataik elnyerése érdekében, gyakorlatilag tehát nem is kalkulálnak támogatásukkal.

Ez a kompozíció meglehetősen felveri a politikai támogatások árát. Főként, miután a néppárti jelölt, Roberta Metsola, pontosabban a máltai Nacionalista Párt szexuális és reprodukciós jogokkal kapcsolatos álláspontja még az Európai Néppártot is megosztja, attól balra pedig teljességgel elfogadhatatlan. Támogatását ennél fogva kihívást jelent majd megmagyarázni a baloldali választópolgárok számára.

A szociáldemokraták igencsak magasra tették a léceket, a híresztelések szerint az EP főtitkárát, Klaus Wellét szeretnék leváltani, és Markus Winklerre, a jelenlegi helyettesre cserélni. Winkler a korábbi EP-elnök, Martin Schulz kabinetfőnöke volt, és kiemelten jó német SPD-pártkapcsolatokkal rendelkezik. Ezenfelül egyéb igényeik is lennének eggyel több alelnöki helyre, illetve egyes stratégiai fontosságú dossziék jelentéstevői pozíciói iránt. Liberális és zöld párti oldalról egyaránt csereigényként merült fel a jogállamisági kondicionálási rendelet jelentéstevői tisztségének elnyerése, továbbá a Bizottság elleni mulasztási per folytatása e téren mindaddig, amíg a Bizottság nem alkalmazza formálisan is e rendeletet Magyarország és Lengyelország ellen. S míg az ECR a hírek szerint a második körben már hajlandó önként visszaléptetni jelöltjét, Kosma Zlotowskit, a másik két jelölt, Kuhnke és Rego az utolsó előtti vagy akár az utolsó fordulóig versenyben maradhat. Metsola megválasztása tehát, hasonlóan Tajani esetében 2017-ben, akár a negyedik fordulóig is elhúzódhat.

A jelenlegi, intézmények közötti csúcsvezetői összetétel politikai egyensúlyt tükröz, mivel a három nagy parlamenti képviselőcsoport gyakorlatilag felosztotta egymás között az európai intézményeket, a szociáldemokrata David Sassoli a Parlament, a néppárti Ursula von der Leyen a Bizottság, a liberális Charles Michel pedig a Tanács elnöke. Metsola megválasztásával tehát az S&D képviselőcsoport – hacsak Josep Borrell külügyi biztosi tisztségét nem tekintjük annak – minden közvetlen hatalmat elveszít az uniós intézmények felett.

2022. január 17.

Felhasznált irodalom

Burson-Marsteller: Buzek to Be Quizzed in Public Today on Parliament Presidency After Watson Pulls Out of Race. *Euractiv*, 2009. július 8. Online: <https://pr.euractiv.com/pr/buzek-be-quizzed-public-today-parliament-presidency-after-watson-pulls-out-race-89331>

Petri Bernadett

- Európai Parlament: *Az Európai Parlament eljárási szabályzata* (2021. január). Online: www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2021-01-18-TOC_HU.html
- Navracsics Tibor: Elhunyt David Sassoli. *Ludovika.hu*, 2022. január 11. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2022/01/11/elhunyt-david-sassoli/
- VoteWatch Europe: *Who Is the Favourite to Become the Next President of the European Parliament?* (2016. december 15.). Online: www.votewatch.eu/blog/who-is-the-favourite-to-become-the-next-president-of-the-european-parliament/